Št. 119. V Gorici, v četrtek dne 17. oktobra 1912 Tečaj XLII.

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
vse leto . . 15 K
⅔ „ . . 10 „
⅓ „ . . 5 „
Za Nemčijo K 10·00, — Za Ameriko in inozemstvo K 20.— Posamične številke stanejo 10 vin.
„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštnih zvez“.
Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83. »Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.
Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.
Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.
Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Jugoslovansko vprašanje.

(K sobotnemu predavanju prof. dr. Ilešiča).

To predavanje je bilo nadaljevanje prvega »Problem malega naroda«. Tačas nam je dr. Ilešič povedal, da sami sicer mnogo delamo, da smo tudi že mnogo dosegli, da pa smoter narodovega stremljenja ostane iz lastne naše moči nedosežen, ker nas je premalo. Tudi če si ohranimo voljo in zavednost, — kar pa ob severni meji tudi gine ponekod, povsod pa tvori velik del narodnostnega vprašanja, — pride v upoštev vrhu tega še vsa materialnost: Naše število, nedostatnost šolstva in znanstva, gospodarske organizacije, politične moči, svetovnega pomena. Ali vendar smo s tem, da se nismo naslonili na Nemce, kakor to želi neka slepa manjšina (nemškutarji) in kakor za tem stremi nemški naval na nas, ampak smo že rekli, da hočemo živeti samostojno življenje v jugoslovanskem okvirju, smo s tem rekli svoj A, naj porečemo tudi svoj B. Tako je predavatelj prvič končal. Z mnogih strani se mu je pa zamerilo. Res, da ni tako temno, kakor on slika povsod, toda za severno mejo (Podklošter-Vrbsko jezero - Sobota - Marenberk - Št. Ilj-Spielfeld - Radgona - Ljutomer) te besede gotovo veljajo žal, le predobro veljajo. Vse zanikavanje bi bilo le slepljenje samega sebe. Razmnevanje pa, kakor da je predavatelj trdil, češ, »propadamo, vse je zaman«, je čisto gotovo napačno. Saj je predavatelj že takrat imel namen priti še enkrat v Gorico in nam povedati, kako si misli on svoj B, t. j. nadaljevanje in poglobljenje našega narodnostnega programa. Rekel je, da nas je Jugoslovanov mnogo da govorimo sorodne in drug drugemu razumljive jezike, da imamo i skupne gospodarske in politične interese. Zahteval je, da se na celi črti narodnega življenja ujedinimo s Srbohrvati, t. j. politično (ne le v eni sami strankarski organizaciji) gospodarsko in kulturno, tako da položimo temelj za bodočo popolno združitev. Predavatelj ni za navadno vzajemnost, niti ne zahteva kratkomalo spojitve, t. j. da bi drug narod popolnoma izginil v drugem, marveč je za prirodno, toda smotreno pospeševano združitev na temelju enakopravnosti. Spojitev, ki je potem še le vprašanje razvoja in časa, je mogoča le potom združitve, namreč tako, da sprejmemo mi v se vse one vplive, ki izvirajo od številno in po mestni kulturi razvitejšega, po splošni in kmetijski pa slabejšega brata, sami pa zopet po svojih močeh prav tako vplivamo nanj. Jezikovno je n. pr. to tako mogoče, da oboji mnogo čitamo spise druzega, se učimo njegovega zemljepisja, narodopisja, čitamo drug drugega literaturo, stopimo v ožje gospodarske in politične stike, vstvarjamo skupno pravniško, tehnično, medicinsko itd. terminologijo in rabimo besede, ki so skupne obojnemu jezikovnemu zakladu, izogibamo se pa besed, ki so le bolj partikularizmi. Tak jezik, ki niti po besednem zakladu, niti po oblikah ne preneha niti v najmanjem biti slovenski, se hrvatskemu približa, oni pa našemu. Literatura zamore tu storiti neizmerno mnogo, še večja, da odločujoča činitelja sta pa šola in raba. Nismo delali jeziku sile in vendar smo v zadnjih 20 letih sprejeli v svoj besedni zaklad prav mnogo hrvatskih besed, kar nam izpričujejo celo Hrvatje sami. V tem zmislu, toda organizirano smotreno in na celi črti je treba delovati z vednim političnim in kulturnim smotrom: Samovlada dvajsetmilijonskega naroda Jugoslovanov v okvirju Avstrije, na teritorju Hrvatske, združene Slovenije, Liburnije, Dalmacije, Vojvodine, Herceg-Bosne. Od pametne jugoslovanske politike Avstrije je odvisno, je-li hoče postati močna z močnim jugoslovanskim narodom. Seveda pa se ne smemo na naš Oesterreich zanašati, marveč sami najprej splošno kulturno uresničevati svoj jugoslovanski ideal: Zedinjenje. Dr. Ilešič, ki se s politično stranjo tega problema ni pečal, je prav dobro povdarjal njegovo kulturno stran, iz katere pa izvajam posledico: V tisti meri, kakor se nam posveča gospodarsko in politično zorganizirati velik slovanski Jug, čegar govor se bo vedno bolj in bolj zbliževal, imamo vedno več upanja si v državi sami z ustavno silo, t. j. z organizirano narodno gospodarsko in politično močjo, izvojevati samoupravo in postati ob boku balkanskih držav, katerim bog daj zmago nad Turki, in skupaj s Čehi in Poljaki oni faktor, ki bo pripomogel avstrijskemu cuvajizmu do padca in federalizmu do zmage in ki bo največji činitelj zapadne kulture na jugovshodu.

Poštenim nasprotnikom, ki so predavatelja bona fide krivo razumeli, je lepo pojasnil svoje naziranje g. predavatelj sam uvodoma svojega predavanja. Nepoštenim nasprotnikom, ki jih je prav mnogo v strankarskem dnevnem tisku bilo pa ni hotel odgovarjati, ker — no, ker ravno niso pošteni.

K.

Mir in nemir Italije.

Brzojav javlja, da je mir v Ouchy („Uši) sklenjen, ker se je Turčija udala italijanskim zahtevam.

Italijanski narod je še mlad v evropski zgodovini. Narodnostne ideje, ki jo je prineslo 19 stoletje, se je spretno polastila savojska dinastija ter s Sardinije započela zedinjevanje Italijanstva. 1859, 1866, 1871 so glavne številke v uspešnem boju tega naroda. Namen je dosežen, a zgodovina ne piše posebno častno o vzrokih, ki so Italijanom prinesli uspehe. L. 1859. je priborila Italijanom francoska armada Lombardijo, med tem ko so poprej bili sardinski vojaki vselej poraženi od Avstrije. L. 1866. so bili Italijani od naše armade strahovito tepeni, a pruski uspehi pri Kraljevemgradcu in Sadovi so prinesli Italiji Benečijo. Le še papeževa državica je kljubovala. L. 1870 so Nemci naskočili Francijo, ki je vsled tega morala odpoklicati vojaštvo iz Rima in ni mogla ničesar storiti proti Italiji. Ta pa je povžila sadove nemških zmag in — zasedla Rim. V spominu so nam še velikanske slavnosti v preteklem letu, kjer se je praznoval ta najlepši »uspeh« mlade Italije.

Ako se Italijan ponosno sklicuje na junaško dobo svoje mlade države, se moramo torej smehljati prav pomembno in pomilovalno.

L. 1911/12 naj bi bila nova junaška doba italijanske države. Z velikanskim zanosom započeta libijska epizoda ni hotela tako naprej, kakor si je želelo vse zaljubljeno italijansko občinstvo. Stvar je izčrpala državne blagajne, oškodovala ves kredit in trgovino, in na tisoče mladih mož je obležalo na bojnem polju. Celo leto je trajala vojna in še niso Italijani prekoračili okrožja topov svojih ladij. Na pomlad je bilo zanimivo gledati, kako je Italija ščuvala balkanske narode. Da vzbudi grški narodni čut in nove komplikacije na Kreti, je zasedla par grških otokov in se dala slaviti kot rešnica krščanstva. Vse ji je bilo prav in simpatično, kar bi ji kaj pomagalo proti trdoživim Turkom. Na mirovnih pogajanjih v Ouchy-ju ni šlo nič kaj gladko. Kajti turški odposlanci so rekli, da si Turčija tripolitansko vojno, ki je nič ne stane, privošči še dolgo, mejtem ko vsakdo ve, da je v Italiji prav vsakdo sit libijske vojne.

Tedaj je Italiji v stiski nastopil rešitelj. Kakor l. 1859, 1866 in 1870, tako se je zgodilo l. 1912. Čim so balkanski narodi zgrabili za orožje, je postala Turčija mehka. Sedaj se lahko zagovarja, nasproti domačim nezadovoljnežem, da je pustila Tripoli, ko ima važnejšo nalogo na severu. Mir je sklenjen. Italija dobi Tripoli, da ga brez strahu pred turško sabljo počasi osvoji, a mora Turčiji plačati odškodnino.

Vse to bi zaznamoval človek kot nezaslišano srečo, ki jo ima Italija. A stvar ima še drugo lice. Čim je bilo gotovo, da bo sklenjen mir, je zgubila Italija simpatije do balkanskih narodov. Bolgari, Srbi in tudi Črnogorci so jim naekrat čisto tuji. Te dni je izjavila Italija oficialno, da nima z balkanskimi Slovani nič opravka, da jim ne privošči nobenega uspeha, in da želi Turčiji, da se ohrani na Balkanu prosluli »status quo« v stari svoji moči. Tudi

ČUDAK.

Poljsko spisala Eliza Orzeszkova.

Prevel Stanko Svetina.

(Dalje.)

Mislil sem, da vsaj sedaj pokaže Činjski jezo, da razžaljen posvari tovariše, ki ga zasledujejo in ki se mu posmehujejo — z besedo ali vsaj s pogledom. Toda niti ozrl se ni nanje. Kakor si ne bi mislil, da je bila dogodba, ki se mu je pripetila, delo neprijaznosti proti njemu gojene, je šel iz predsobe, molčal je in je stopal po stopnicah brez vznemirjenja, s povešenimi očmi in neprestano z onim mirom na obrazu. Zunaj je prijazno svetilo zimsko solnce, zrak je bil zmerno mrzel, čist, osvežujoč. Zato so tudi ljudje, ki so prihajali skozi uradna vrata, naravnali med hojo ude, od dolgega sedenja premrle in so s širokimi oddihi čistili pljuča, napoinjena čez dan s prahom in duhom črnila. Šli so hitro paroma ali pa tudi v skupinah po zasluženosti ali po podobnosti značajev; razgovarjali so se glasno, kako bo kdo kar najprijetneje preživel večer po dnevu, celem neprijaznem. Mlajši so se skrivoma ozirali na mimoidoče mlade ženske, starejši so zaupali tovarišem in prijateljem svoje nade in skrbi. Činjski je šel sam. Med temi ljudmi, s katerimi ga je družilo skupno delo, ni imel očividno nobenega prijatelja, pa tudi kakega bližjega znanca ne. Oblečen v svoj nelepi plašč, je šel po tlaku kar najtesneje ob hišah, počasi, s povešenimi očmi pod ščitom stare, obrabljene čepice.

»Kakor vidim se gospod Činjski ne veseli preveč naklonjenosti med svojimi tovariši«, sem rekel predstojniku kancelije, ki je skušal z menoj začeti pogovor, ko me je dohitel na ulici.

»Čudak, nepostrežljiv, nedružaben v največji meri!« mi je odvrnil uradnik z rdečim jovijalnim obrazom. »Z nikomur ne živi, cele noči sedi kakor molj zarit v papirju, da bi si zaslužil kar največ grošev, katere straži v škrinji. Tudi najneznatnejša posojila odbija svojim tovarišem. Zato vam rečem, gospod, pravi Krez.«

»Koliko more imeti na primer ta Krez nastradanega denarja?«

»Kdo bi to vedel? Nem je kakor riba in nihče ne more zvedeti od njega ničesar. Kolikor smo izvedeli od menjalcev, pri katerih kupuje državne papirje — mora imeti že najmanj kakih šest ali osem tisoč rubljev.

Ti prihranki so bili za kancelista, ki ima mesečno komaj trideset rubljev, res zelo znatni.

»Morda ima obilno rodbino, kateri hoče zagotoviti bodočnost?« sem omenil.

»Kaj še, gospod! Ako bi bila stvar taka, bi se mu nihče ne čudil. Toda neoženjen človek, samo sestro ima pri sebi — in . . . kakšno sestro . . . Bog nas ne kaznuj! . . .

»Kaj pa dela ta sestra Činjskega?«

»Ah, moj Bog! Sramotno je govoriti o takih stvareh in o takih osebah. Iz blata jo je izvlekel in ima jo pri sebi kakor kaj dobrega. Zato odkrito povedano — ta Činjskega sestra dela nam vsem, kakor tudi njegovim tovarišem samo sramoto.«

»Kaj je ona tako malopridna in grda?«

»Sedaj je to staro in grdo kakor sedem grehov, toda v mladosti je uganjala stvari, gospod, o katerih je sramota govoriti. Bodite prepričani, gospod, da ne bi nihče izmed nas podal roke sestri Činjskega in da se ne bi nobena izmed naših žen in hčera za nič na svetu ne pozdravila z njo na ulici. Mislim, gospod, da ste že razumeli, kakšna ženska je to in kak človek brez častiželjnosti in brez časti je ta njen brat, da ji je mogel podobne stvari odpustiti in da sedaj živi z njo pod eno streho v najlepši slogi.«

Moji stiki s Činjskim so trajali že skoro eno leto in jaz nisem zvedel niti o kakih podrobnostih njegovega značaja, niti nisem mislil na to, da bi jih spoznal. Večkrat na teden, včasi pogosto, je prihajal k meni po spise, s katerih prepisovanjem se je pečal in jih prinašal prepisane; točno, kakor ura, je prihajal zgodaj zjutraj v mojo sobo, priklanjal se mi je nerodno, sedel na klop pri vratih in je molče čakal na moje ukaze. Ko jih je prejel, se je zopet priklanjal in je odšel molče, kakor je bil prišel. Njegov obraz in kretnje so se oživele le tačas, ko je prejel iz moje roke mesečno plačo za svoje delo. Takrat se je ona luč, ki je enolično svetila pod tiho, motno površino njegovih punčic, živeje bliskala, kotički ustnic, ki so bili navadno pobešeni in ki so dajali obličju melanholičen izraz, so se malo divgnili in označili komaj viden nasmeh, hoja in cela postava, se je zdelo, da pridobiva na odločnosti in moči. Tu je postal nekoliko pogumnejši in zgovornejši. Nekoč sem ga po vročitvi honorarja zadržal še nekaj časa, da bi mu poiskal listine, ki jih je moral vzeti s seboj; sedel je na navadno mesto pri vratih in je pazno ogledoval vaze iz belega marmorja, ki so stale na obeh oglih pisalne mize.

(Pride še.)

grške otoke bo dala Italija nazaj turškim rabljem!

Mi smo radikalni, a nismo šoveni, ki načelno pri nasprotnem narodu vidijo le vse slabo in umazano. Mi nismo zaslepljenci, ki bi v pripadniku tujega naroda videli le podlega sovražnika, ki ga treba preganjati. A v tem slučaju moramo reči, da se nam nastopanje tega naroda naravnost gnjusi. Včeraj še zavezniki, danes nasprotniki, včeraj rešnik krščanstva na braniku zoper polumesec, danes zagovorniki turških grozodejstev. Včeraj so ščuvali, danes pa intervenirajo proti Srbom in Bolgarom.

Pravijo, da politika ne pozna nobenih nravnih predpisov. A to ni povsem resnično. Danes bi se moral vsak Italijan živo sramovati, da je njegova domovina igrala podlo in nizkotno vlogo. Danes tudi vsakdo izmed nas, ki čutimo z Jugoslovani, zaničuje to sramotno in zavratno nastopanje. Taki dogodki se narodom utisnejo v srce bolj kakor odkriti obmejni boji. Sprava med narodi ni mogoča, če stopijo vmes epizode, v katerih je en narod izgubil — moško svojo čast.

Kakor Italija, tako tudi posamezni Italijani. Ali jih ne vidite, že zdaj povsod krog nas onih včeraj še zakletih sovražnikov Turčina, kako glede balkanskega spora zagovarjajo oneiste Turčine? V Tripolisu sovrag, na Balkanu prijatelj! Iz Tripolisa ven s turškim barbarstvom, na Balkanu pa naj duši Slovane naprej! To je mnenje Italije in Italijanov. Naj bi pa bili v Albaniji ogroženi italijanski gospodarski interesi! To bi bilo jadikovanja in intervencij!

1859, 1866, 1870 in 1912! Štirje uspehi priborjeni po drugih. Nad prvimi tremi letnicami se danes še lahko smehljamo, kar pa dela Italija sedaj, ko pušča na cedilu svoje rešitelje in njim celo polena meče, to je tako podlo, da ne moremo kakor ogorčeno izraziti svoje brezmejno zaničevanje nad najnovejšim nečastnim dejanjem, ki mu ga komaj najdeš para v svetovni zgodovini.

Vojna na Balkanu.

Društvo črnogorskega rdečega križa kliče na pomoč.

Poziv pravi: Balkan je zopet v krvi, kri, ki poji srbsko zemljo, je kri naših bratov. Razmesarjena trupla, ki leže na naših mejah, so naša, so naših bratov..... Vojne ne morejo biti brez žrtev. Človečanska dolžnost nalaga, da pomagamo kolikor moremo; društvo je poklicano, da neguje in leči žrtve vojne, ranjence in bolnike. V to pa so potrebna tolika sredstva, s kakoršnimi društvo ne razpolaga. Zato se obrača društvo za brzo pomoč na vsa društva Rdečega križa, kakor tudi na one, ki jim je odprto srce, da čuti bol, ko čuje stok ranjencev.... Pomoč Rdečemu križu je krščanska ljubezen do bližnjega.

Naslov za doneske: Društvo črnogorskega Rdečega križa, Cetinje, Črnagora.

Kralj Nikola se je obrnil do ruskega Rdečega križa z brzojavko: Pričakujem veliko pomoč za svoje hrabre vojake ter se uže naprej zahvaljujem.

Vojna sila balkanske zveze.

»Mir« navaja sledeče številke v vojnih močeh balkanske zveze:

Bolgarska armada šteje po mobilizaciji 450.000 mož in ima 1270 topov.

Srbska armada šteje 350.000 mož in ima nad 1000 topov.

Črnogorska armada šteje 54.000 mož s 104 topovi in 140 mitraljezami.

Grška armada šteje 200.000 mož in 170 topov.

Veliki božanstven dan.

Pod tem naslovom piše organ bolgarske vlade »Mir«:

»Hozana! Veliki dogodki se doigravajo danes na Balkanu, dogodki, ki ne nosijo na sebi več znakov zemskih, marveč nebeških, in ki jih je mogoče kvalificirati samo z epitetom »božanstveni«.

Zgodovina pripoveduje o osemstoletnem svobodnem političkem življenju in šestoletnem robovanju.

V tem nedogledno dolgem političnem življenju se ni niti enkrat dogodil slučaj, da bi si bili Bolgari, Srbi in Grki — trije krščanski narodi na balkanskem polotoku — podali roko za skupni blagor svoje domovine ...

Toda to, kar je bilo 13 stoletij nemogoče, to, kar so Turki do včeraj smatrali za izključeno in o čemer so prepričani še tudi danes, to je sedaj zgodovinsko dejstvo.

Tri krščanske države na Balkanu so danes eno telo. Nesoglasja, nesporazumljenja in sovraštva so danes izginila. Vlade teh držav, katerim se je pridružila tudi Črna gora, si podajajo danes bratske krščanske roke za skupno borbo proti večnemu tlačitelju balkanskih narodov.

To je božanstven dogodek.

Tam v Carigradu, v staroslavnem božjem hramu sv. Sofije, ki je od vekov zaroblien, bo na mestu nekdanjega bizantinskega carstva proglašeno carstvo balkansko, carstvo balkanske konfederacije!«

Nota združenih balkanskih držav Turčiji.

Nota, ki so jo izročile balkanske države Turčiji, obsega 8 točk, v katerih se zahteva: 1. Turčija pripozna brezpogojno etnično (narodnostno) avtonomijo vseh narodov v državi z vsemi njenimi konsekvencami. 2. Dovoljuje proporcijonalno zastopsvo krščanskih narodov v turškem parlamentu. 3. Pripoznava popolno ravnopravnost krščanskih občin ozir. šol z otomanskimi šolami. 4. Se zavezuje, da ne bo skušala predrugačiti etnografskega značaja evropskih provinc. 5. V evropskih vilajetih se uvede regijonalna rekrutacija. 6. V evropskih pokrajinah se reorganizira orožništvo pod vodstvom švicarskih in belgijskih instruktorjev. 7. Za gubernerje se imenujejo švicarski ali belgijski podaniki, ki bodo dobili aprobacijo velesil. Guvernerjem na strani bi naj stali generalni odbori, in 8. Uvede se najvišji svet, ki bi naj bil prideljen velikemu vezirju in v katerem bi bili enako zastopani kristjani, kakor Mohamedanci. Naloga tega sveta bi naj bila nadzirati izvedbo reform. Delovanje tega najvišjega sveta ali senata imajo pravico kontrolirati poslaniki velesil in vseh 4 balkanskih držav.

Turške grozovitosti.

Iz Sandžaka kličejo Turki regularne vojake, puščajo pa tam bašibozuke, ki počenjajo prava zverinstva. **Nekemu starčku so izkopali oči, odsekali usta ter ga poslali preko meje.** Ubijajo otroke, starce, mlade žene, moške pa s silo gonijo v Malo Azijo.

V selo Mokrinje je pridrvelo 60 turških vojakov in kar so dobili pod roke ljudi, so jih poklali. Po nekaterih vaseh se bijejo kruti boji med Turki in domačini, ali če Turki koga dobijo v pest, ga nabodejo na kol in strašno mučijo ljudi, porežejo jim nosove, roke, ubijajo jih in hiše jim zapalijo. Strašne so turške grozovitosti! Kdaj le jih bo konec? Kdaj le bo pregnana ta azijatska zver iz Evrope?!

V Srbijo je pribežalo iz Turčije 4000 Srbov. Zapustili so vse svoje imetje ter so skoro popolnoma brez sredstev. Begunci iz Turčije poročajo o strahovitih grozodejstvih Turkov, zlasti v Stari Srbiji. V Dubici in Gradinah so masakrirali Turki pope, kmete so razsekali na drobne kose. Žene in otroke pa natikali na kole.

Turški vohun?

Štefan Petrović, srbski stotnik v Belgradu, najmlajši brat bivšega srbskega ministra Petrovića, je bil aretiran in vržen v ječo, ker je bil osumljen **da je turški vohun!** V ječi so ga našli drugi dan mrtvega. Uradno se razglaša, da je Petrović izvršil samomor.

Sijajna črnogorska zmaga.

Poročali smo že, da so Črnogorci zavzeli Tuzi ter vjeli 5000 Turkov.

O zavzetju Šipčanika in Tuzi se poročajo še podrobnosti: Ko so Črnogorci naskočili utrdbe, se je pojavil turški parlamenter, ki je ponudil predajo vse posadke pod gotovimi pogoji. Črnogorci so pogoje odklonili, nakar je pričelo bombardiranje turšk. utrdb. Kmalu nato se je pojavila nad glavno turško utrdbo bela zastava, v znak, da se Turki vdajo. Črnogorci so prenehali z naskoki ter sprejeli brezpogojno predajo turške posadke, ki šteje 5000 mož. V Tuzi so Črnogorci zaplenili 9 topov, 8 strojnih pušk, 7000 Mavserjevih pušk, 8000 vojaških šotorov, živil za cel mesec in veliko množico konj. Tritisoč vjetih Turkov so Črnogorci odposlali v Podgorico.

Nagovor črnogorskega kralja na armado.

Uradni list v Cetinju priobčuje govor kralja Nikole na bojevnike. Kralj je opominjal vojake, naj se ne izpostavljajo preveč sovražniku, **kajti kakor se je sedaj bojevalo, kaže, da bo obilo žrtev zahtevala vojna.**

Kralj je rekel: **Utrdbe okoli Skadra morajo priti vse v naše roke!** Bolje pa je, če naša akcija napreduje bolj počasi, kajti če se preveč izpostavljamo, pade preveč vojakov. Vojaki! Imejte v spominu to, da glavno nalogo morajo izvršiti topovi, osebni spopad sledi v drugi vrsti.

Kraljev nagovor kaže hrabrost Črnogorcev in njihovo unetost za boje. Hrabri Črnogorci prodirajo proti sovražniku, malo se menijo za njihove topove, marveč naprej! na sovražnika! to je njihovo geslo. Zmagati hočejo, premagati dušmanina, naj velja to, kar hoče. — Vidi se, kako gorak je boj in kako silni so Črnogorci. To je hraber rod, zato pa jih tudi občuduje cela Evropa, tudi tisti, ki bi sicer najrajše grdo zabavljali na nje!

Sultan joče.

5000 turških vojakov je odhajalo iz Carigrada na vojno. Sultan jih je ogledoval in solze so mu pritekle na lice in blagoslavljal je vojake, ki so šli na boj.

Joče lahko sam nad seboj in nad trdovratnostjo turške vlade, ki noče izvesti reform v prilog kristjanom, marveč rajši žene stotisoče pod puške in kanone, mesto da bi dal kristjanom kar jim gre in kar so zahtevale velevlasti.

Razno.

Iz Podgorice poročajo, da je prispel k črnogorski armadi avstrijski vojni ataše stotnik Hubka. — Ruski aviatik Abramović vstopi v srbsko armado, da bo sodeloval s svojim zrakoplovom v vojni proti Turkom. — Srbska vlada je ustavila pobiranje davkov z dnem 13. t. m. — Italija in Avstro-Ogrska sta se baje sporazumeli, da se ustanovi za slučaj zmage balkanskih držav neodvisna Albanija. — Za poveljnika srbskega zračnega brodovja je imenovan inženirski kapitan Kosta Meletić. — Poslanec Klofač odpotuje na bojišče v Makedonijo takoj po zaključitvi delegacijskega zasedanja. — Preko Dubrovnika se je vračal domov črnogorski poslanik v Carigradu Plamenac; množica ga je pozdravljala in klicala »Živela Črnagora«, policija pa je vse, ki so se udeležili ovacije, kaznovala z zaporom 3—14 dni, kar je izzvalo strahovito ogorčenje po Dalmaciji. — V Moskvi se je ustanovil slovanski komite, ki zbira prostovoljce, en zbor je sestavljen iz Kavkazcev in so že odšli v Beligrad. — Vseučilišče v Moskvi poziva dijake v posebnem oklicu, naj vstopijo kot prostovoljci v srbsko ali bulgarsko armado, čas na bojišču jim bo uštet v študijski čas. — Za vrhovnega poveljnika srbske armade je imenovan bivši vojni minister general Putnik.

Srbska vlada razpisuje 290 zdravniških mest v sanitetni službi, prednost imajo Slovani. — Nemški vojni aviatik Massow v Hamburgu je dobil dovoljenje, da vstopi v bulgarsko armado. — Bivšega sultana Abdul Hamida so prepeljali v Carigrad ter so mu odkazali palačo na maloazijski strani za stanovanje.

Črnogorci zasedli Berane.

Cetinje 16. — Danes so dosegli Črnogorci popolno zmago pri Beranih. Zavzeli so Berane, dobili mnogo municije, 14 kanon, mnogo provijanta in ujeli so 700 Turkov. Črnogorci imajo mrtvih 10, ranjenih 31. Izgube Turkov niso znane.

Trdnjavo Hum zavzeli Črnogorci.

Cetinje, 16. — Črnogorska armada je zavzela trdnjavo Hum, ki je zadnja velika utrdba pred Skadrom. Med turškimi ujetniki je 62 častnikov.

V Carigradu se je že raznesla vest, da je padel Skader v roke Črnogorcev, kar je strahovito razburilo Turke.

Da bi bili Črnogorci zavzeli Skader, o tem še ni poročil, toda pred Skadrom so in morda se bije prav sedaj hud boj za Skader.

Prodiranje Črnogorcev.

Glavno taborišče se je preselilo iz Podgorice v Milš. Severna armada, ki je zavzela Belopolje, koraka proti Kosovemu polju.

Kakor znano, je črnogorska armada razdeljena v tri divizije. Južna, ki je prodrla iz Podgorice proti Skadru, in zahodna imata nalogo polastiti se Skadra.

Srbska in bulgarska armada

bosta operirali, po dosedanjih poročilih, na dve strani: En del srbske armade bo prodiral najbrže skozi Sandžak po dolini ob reki Lim in bi se združil z vzhodno črnogorsko divizijo. Drugi večji del bi šel na Skoplje, da dobi zvezo z zahodno bulgarsko armado. Ta bi bila deljena najbrže na dva dela, bi bi se pri Stiplju združila. Glavna bulgarska armada bi po dolini Marice prodirala proti Drinopolju, kjer bi Turčija zbrala glavno svojo armado. Grška armada se najbrže omeji na Epir. Turčija bo operirala na tri strani.

Avstrija nasproti Balkanu.

Poluslužbeni organ »Samouprava« v Belgradu pravi, da bi Avstrija morala dopustiti Srbiji izhod na morje, ker bi Srbija tako tim lažje razvila z njo ekonomske zveze. Ali ako Avstrija zapostavlja stvarne ekonomske interese političnim sanjam, definitivno odtuji sebi ves Balkan. — Z ogrske strani se je nekaj čulo, da bi se prepustil Srbiji Sandžak Novibazar proti dobrim in stalnim ekonomskim zvezam.

Turčija nasproti noti Združenih držav.

Porta se ne meni nič za noto združenih držav, marveč je šla v nesramnosti tako daleč, da je poslala velesilam **cirkular, v katerem označa noto za predrzno domišljavost.**

Ob jednem je brzojavila **poslanikom v Sofiji in Belemgradu, naj se vrnejo domov v Carigrad. Poslanika sta že odpotovala, najbrže je odpotoval tudi že turški poslanik iz Aten.**

Tudi če Bulgarija in Srbija pošljeta morda še kak ultimatum, je to brez potrebe ker odpoklic poslanikov je v tem slčaju že smatrati za napoved vojne.

Vojna od strani vseh združenih balkanskih držav se pričakuje do konca tega tedna.

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Avstrijska delegacija. — V včerajšnji seji je vojni minister Auffenberg med drugim zagotovil, da glede polkovnih jezikov se zgodi kar možno in obsodil mučenje moštva. Končno je govoril Dobernig: Če je delegacija odobrila smer naše zunanje politike in je pozdravila trud za vzdržanje miru, si pri tem ni tajila stare pravice, da besede brez vsebine še ne zasigurajo onega miru, ki ga more zagotoviti le odločnost in pripravljenost za dejanja.

Strah pred Rusijo v Galiciji. — »Reichspost« poroča iz Lvova, da vlada velik nemir v obmejnih mestih radi vojaških priprav v Rusiji; pa tudi v Lvovu so vznemirjeni in mnogi so vzeli denar iz hranilnic. Samo v Lvovu je bilo odtegnjena kapitala iz denarnih zavodov nad dva milijona K.

Socialisti proti vojni. — Na Dunaju se je vršil shod socialistov, na katerem so med drugimi govorili Adler, Seitz in Pittoni. Adler je povdarjal, da je nevarnost za evropsko vojno. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se protestira proti vsakemu vmešavanju Avstrije v balkansko vojno in proti vsaki tendenci vlade, ki bi povečala splošno razburjenje.

Dr. Kramař in vojna na Balkanu. — Mladočeški poslanec dr. Kramař je napisal v »Narodnih Listih« članek: »Na pragu zgodovinskih dogodkov«, v katerem se peča z vojsko na Balkanu in označuje stališče Čehov k tem dogodkom. Izvaja pa

sledeče: Češka delegacija gre težkim dnevom nasproti in nanjo pade velika odgovornost za bodočnost češkega naroda. Ce kdaj, danes niso na mestu radikalne fraze, prazne demonstracije in prazne deklamacije. V slučaju, da nastane iz vojske na Balkanu evropska vojska, utegne iti za našo bodočnost. Za vsakega dobrega rodoljuba velja sedaj: vse storiti, da se odvrne Avstrija od vsakega nepremišljenega koraka in da ostanemo zvesti zavezniki onim, ki hočejo mir vzdržati. Danes ni časa, da bi govorili o vladnih strankah ali pa o opoziciji. Danes se gre za to, da se glas češkega naroda za mir na merodajnih mestih sliši. Izjaviti moramo, da ni vojska zadeva samo nekaterih višjih funkcionarjev, ampak krvava zadeva narodov in da morajo narodi dobro vedeti, čemu svoje življenje in premoženje žrtvujejo. Avstrijski narodi morajo vedeti, da se gre v resnici za najvitalnejše koristi monarhije in ne za posledice kake slabe dunajske in budimpeštanke protislovanske politike.

Inozemstvo.

Srbska skupščina je dovolila zunanjemu ministru 200.000 dinarjev v zaupne svrhe.

KONEC VOJNE MED ITALIJO IN TURČIJO.

Dosegel se je sporazum za mirovne pogoje in **jutri** bo podpisana mirovna pogodba.

Prizna se Italiji suvereniteta nad Tripolitanijo, Turčija odpokliče svoje vojaštvo, pozove Arabce, naj nehajo z boji, ko Turčija to stori, Italija odpokliče svoje vojaštvo z otokov Egejskega morja, Italija plača odškodnine za Tripolitanijo okoli 40 miljonov lir, Turčija da odškodnino izgnanim Italijanom; izmenjajo se ujetniki, Italija prizna Arabcem versko svobodo in dovoli Turčiji kupčijske ugodnosti s Tripolitanijo.

Oddahnile so se velevlasti in — trozveza je tu zopet trdna nasproti dogodkom na Balkanu, to je v prilog Turčiji in v neprilog balkanskim Slovanom!

Darovi.

Za Ciril-Metodovo družbo daruje I. oddelek prvaške godbe K 3 od nastopa vojakov-novincev dne 13. 10. t. l.

Domače vesti.

Telefonična poročila o vojni uvedemo s prihodnjo številko. Tako bo »Soča« založena naravnost z vsemi poročili z bojišča istega dne, ko list izide. Upamo, da bo naše občinstvo to v polni meri upoštevalo!

* **V današnjem članku** poročamo o vsebini dr. Iešičevega sobotnega predavanja, ki je bilo zelo aktualno in zanimivo. Udeležba pri predavanju je bila prav povoljna **(nad 320)** in je torej od zadnjič poskočila. Vendar smo še vedno pogrešali zlasti iz meščanskih in trgovskih krogov prav mnogo ljubih znancev, katere ponovno prosimo, naj se vendar tudi oni udeležujejo te kulturne prireditve. — Spontanno prisrčno ploskanje je govorniku ob koncu predavanja potrdilo, da je govoril nam vsem prav iz srca.

* **Prihodnjo soboto** predava d r. B o r i s Z a r n i k, priv. docent na vseučilišču v Würzburgu na Bavarskem. Predavatelj, ki se ne peča s političnim delom, je v mednarodnem znanstvenem svetu znana in priznana moč, ki ga učenjaki n. pr. Boveri-jevega kova visoko cenijo. Njegovo predavanje bo p r i r o d o s l o v n o z naslovom »O b i s t v u ž i v l j e n j a«. Povdarjamo, da so slovenska prirodoslovna predavanja prav redka, ker imamo na tem polju malo moči, in je predavanje na tujem priznanega učenjaka tem važnejše. Vsled tega upamo, da bo obisk prihodnjo soboto še boljši. V nedeljo se bo isto predavanje vršilo menda tudi v Trstu, na kar odide učenjak na študijsko potovanje v Napoli. Zanimivo je morda tudi, da je isti učenjak pred nedavnim predaval v Ljubljani v »Muzejskem društvu« ter so vsi listi brez strankarske razlike poročali o tem jako laskavo. — Na svidenje torej prihodnjo soboto!

Umrl je v Trstu v dobi 70 let Julij Šusteršič, odvetniški uradnik, znan kot izboren igralec-komik pod psevdonimom Srsen svoječasno v Ljubljani.

Vojaki-novinci 47. pešpolka so dospeli včeraj popoldne iz Maribora v Gorico. Topot so prišli s kolodvora brez vojaške godbe. Šla jim je sicer naproti do kolodvora ali se je vrnila po Pokopališki ulici, novinci pa so prišli po Solkanski cesti v mesto. Mnogo se je ugibalo, zakaj niso prišli z godbo, ker na prihod je čakalo mnogo radovednežev in še več radovedneževk.

Mestni muzej v Gorici otvorijo v nedeljo 20. t. m.

Prva mednarodna kinematografska razstava bo otvorjena dne 18. oktobra t. l. na Dunaju. Ta razstava bo dala priliko pokazati velikanski napredek, ki se je dosegel v tako kratkem času na tem polju. Pridobiti pa hoče za to umetnost simpatije tudi onih faktorjev, ki stoje sedaj v nasprotnem taboru in ki nasprotujejo iz teh ali onih vzrokov kinematografičnim predstavam. Res je, da je lahko kinematograf važen člen v verigi ljudske izobrazbe, ako je podjetje v vestnih rokah. Ker se nam obeta v **Gorici** slovensko kinematografsko podjetje pod imenom **»Central-Kino«** in ker se mudi lastnik tega podjetja sedaj na dunajski razstavi, da si preskrbi zadnje novosti in najpopolnejše aparate, se bomo še večkrat bavili s tem in poročali o tem podrobneje. Toliko kot vvod.

Vojaško slavlje. — Tukajšnji dragonski polk št. 5. je slavil včeraj spomin na veliko bitko dné 16. oktobra 1813. pri Lipskem, v kateri se je odlikoval imenovani polk. Tem povodom je bila vojaška maša v cerkvi na Travniku. Dva eskadrona sta bila postavljena na trgu pred cerkvijo.

Požar na hribu poleg Tržiča. — V torek zjutraj je gorelo na hribu nad Tržičem; ogenj se je raztegnil na 4000 kvadratnih metrov ter požgal travo, drevje in lesovje. Gasili so občinski ognjegasci iz Tržiča in oddelek vojaštva pod poveljstvo enega častnika. Ni znan vzrok požara; orožniki preiskujejo in iščejo vzroke požara.

Krava se je zaletela v 65 letnega kmeta Franca Piščanca iz Rihemberške občine. Dobil je zunanje in notranje poškodbe, vsled katerih so ga pripeljali k usmiljenim bratom v Gorico.

Domača politika.

* **»Teatro di Societá«.** — Pri torkovi predstavi nemškega igrokaza »Die Wespe« (»Osa«) je nastopila grofica Claire Wolff-Metternich-Wallentin. Ime je znano iz časopisja. Njen soprog grof Wolff-Metternich, potomec onega slavnega Metternicha, ki je bil oče reakcije, dokler ga ni odnesla marčna revolucija 1848., je namreč zagrešil več denarnih deliktov pri prepovedani gri ter bil zato v Berlinu prav milo obsojen. V afero je bila zapletena tudi znana Wertheimova rodbina. Ves slučaj je pred letom vzbujal v dunajski in berlinski javnosti mučno senzacijo ter je bil nastop slavne igralke Claire Wallentin, nesrečne soproge lehkomiselnega grofa, tudi za Gorico mala senzacija. Kako pač naj bo igralki pri srcu, ko vidi, da »vleče« na plakatih debelo tiskano grofovo in njeno ime gledalce v večjem številu v dvorano! — Videli smo med gledalci lepo število Slovencev. Nimamo nič proti temu, da se tudi našinci udeležujejo takih predstav, kadar se ne vršijo ravno naše predstave. Lepo pa ni, in prav neprijetno nas je dirnilo, ko smo zapazili med poslušalci prav mnogo takih dobro slovenskih oseb in rodbin, ki se naših prireditev udeležujejo bodisi malo, bodisi prav malo. V tem oziru bo v Gorici treba enkrat napraviti red.

Potrjen izgon. — Znano je, da je bila policija aretirala 9. septembra t. l. celo družino Stradolini radi žaljenja veličanstva in sovražnih pesmi. Vršila se je tudi razprava proti družini Stradolini in skončala z obsodbami. Družina je vložila radi izgona pritožbo na namestništvo, katero pa je odgovorilo s potrdilom izgona od strani tukajšnje politične oblasti.

Odmevi z zadnjih državnozborskih volitev. — Na dan 25. t. m. se bo razpravljalo pri najvišji sodniji na Dunaju v treh kazenskih rečeh na vsklic dr. Češčuta in dr. Pinavčiga proti dvema obsodbama pred okrožno sodnijo v Gorici radi podkupovanja pri državnozborskih volitvah; ena razprava se tiče nekega magistratnega uradnika v Gorici, druga pa 14 volilcev iz Červinjana in Muškoli.

Narodna obramba.

Podružnica Sv. Cirila in Metoda v Št. Andrežu se prav lepo zahvaljuje vsem p. n. gospem, gospicam in gospodom za podarjene cvetlice, kakor tudi za razprodajo cvetic, ki so dne 13. t. m. pri rodoljubnih Štandržanih in gostih nabrali 128 K 20 v.

Narodno-obrambna razstava se otvori v Mariboru dné 19. t. m. v prostorih Čitalnice v Narodnem domu. Na ogled bo do 21. t. m.

Veletrgovina Fr. Kollmann v Ljubljani je izročila C. M. družbi K 500 od izkupička za prodane svetilniške valčke. To bodi opomin slovenskim hišam, da kupujejo le te vrste valčke za svetilnice, prepričan pa bodi vsak, da z nakupom tega predmeta koristi družbi C. M., pa tudi sebi radi izbornosti izdelka.

Sokolski vestnik.

Telovadno društvo »Sokol« v Št. Andrežu se iskreno zahvaljuje p. n. gospema Batistič in M. Plesničar za dar v korist društvu in cenjenim gospem, gospicam in gopodom za prijazno sodelovanje dne 13. t. m.

Prvi nastop naraščaja telovadnega društva »Sokol« v Komnu bode v nedeljo, dne 20. okt. t. l. ob 3. popoldne na dvorišču g. Kukanja hšt. 39. Vspored: 1. Igra: Dečki. 2. Proste vaje z zastavicami: Dečki. 3. Proste vaje z zastavicami: Deklice. 4. Skupine: Dečki. 5. Skupine: Deklice. 6. Telovadba dečkov: a) na drogu, b) skakanje čez vrv. 7. Valjar. Šaljiva igra dečkov. Vstopnina 30 vinarjev s sedežem 50 vin., otroci 10 vin. K obilni udeležbi vabi odbor.

Gospodarske vesti.

»Trgovsko in obrtno društvo za Goriško« v Gorici naznanja, da prično že lani vpeljani trgovski tečaji letos 20. oktobra t. l. v »Šolskem domu«. Poučevala se bodeta predmeta knjigovodstvo in italijanščina. Tečaji bodo trajali 3 mesece, poučevalo se bode v večernih urah, vsak predmet po dvakrat na teden. Vpisnina in šolnina znaša za celi čas tečaja, za one, ki bi želeli obiskovati en sam predmet, K 8, za one, ki bi želeli posečati oba predmeta, pa le 12 K. Šolnino je treba pri vpisovanju ali ob otvoritvi tečaja položiti. Opozarjamo pri tem interesente, da bo mogoč ta malenkosten znesek šolnine le tedaj, če se priglasi zadostno število obiskovalcev, vsled česar pozivljamo ob tej priliki vse one, ki imajo zanimanje za te tečaje, da se gotovo in pravočasno vpišejo. Pripominjamo, da je ravno vsled naših tečajev, vršečih se v minolem letu, nameščenih letos več gospodičen pri raznih podjetjih in trgovinah. Reflektantje se do 20. t. m. lehko vpišejo za obiskovanje teh tečajev v manufakturni trgovini gg. Ivančič & Kurinčič v Gosposki ulici ali pa na dan otvoritve 20. t. m. ob 9. uri dopoldne v Šolskem domu. Odbor.

Balkanske banke. — Koliko so imele banke na Balkanu v svojih blagajnah gotovega denarja koncem prvega poluletja t. l.? — B u l g a r i j a je imela 60 milijonov, G r č i j a 15 milijonov, S r b i j a 47, Rumunija 155. Bulgarskega denarja je bilo 40 milijonov in pol v zlatu, drugo v srebru. Srbskega denarja 40 milijonov in pol v zlatu in ostanek v srebru. Zraven so imele banke denar tudi zunaj domovine, in sicer Bulgarija 20 milijonov frankov, Grčija 105 milijonov, Srbija 2 milijona frankov. — Vrednosti v papirju v cirkulaciji je bilo: v Bulgariji 121 milijonov frankov, v Grčiji 127, v Srbiji 159, v Rumuniji 456 milijonov frankov.

Industrijalni razvitek luke v Solunu. — (Konec.) Leta 1908. je znašal izvoz domačih pridelkov za 24.000.000 fr., leta 1909. že 26.000.000, leta 1910. pa 35.000.000 fr. Ako je pomnožitev izvoženih pridelkov manjša od uvoženih, tiči za to glavni vzrok v pomanjkanju sredstev za komunikacijo in izvoz. Razven tega imajo primitivna sredstva za produkcijo, zato so pridelki manjše vrednosti in dobiček iz zemlje ne more biti velik. Ali navzlic vsem pomanjkljivostim se vendar opaža naraščanje v dohodkih carine v Solunu po proglašeni konštituciji. Leta 1908. je bilo tega inkasa 455.000 lir, leta 1910. pa 599.000 lir, leta 1911. od marca do konca avgusta je znašal narastek 50.000 lir, a l i t u j e n a s t o p i l a k o l e r a, b o j k o t i n v o j n a z I t a l i j o, zato ni bilo pričakovanega rezultata. Ako bi ne bilo teh ovir, bi bil inkaso dosegel visokost 700.000 lir, dočim je zaključil s 545.000 lir. V o j n a z I t a l i j o j e p r i n e s l a S o l u n u o b č u t n o š k o d o.

Tudi s r b s k i transit se je v letu 1911. znatno znižal. Leta 1906. je Srbija, vsled carinskega konflikta z Avstrijo, potom Soluna izvozila 1643 volov, leta 1907. pa 7956, leta 1908. pa 16.533, leta 1910. že 34.038. L e t a 1 9 1 0. j e z n a š a l a v r e d n o s t v o l o v i z v o ž e n i h p o t o m S o l u n a 1 2 m i l i j o n o v f r a n k o v. Leta 1906. je Srbija izvozila iz Soluna 12.000 prešičev, leta 1907. 11.017. potem pada število, leta 1910. 2257.

Srbija je izvažala vole v glavnem v I t a l i j o. V italijanske luke je bilo leta 1910. poslanih srbskih volov 29.767, drugo v Egipt, na Grško, Malto. Od 1910. se je transport potom Soluna znatno znižal, tudi radi antiheleničnega bojkota in radi italijansko-turškega konflikta, kajti kakor rečeno glavni del izvoza goveje živine je šel v grške in italijanske luke.

Leta 1907. se je izvozilo iz Soluna 6125 ton žita, leta 1910. 33.059, v letu 1908. vagonov 3.859, leta 1910. 8.641, torej v treh letih je bilo prirastka 124%. Leta 1911. je bilo eksportiranih 3046 vagonov žita.

Dobro prodano vino. — Eden izmed največjih ogrskih vinogradnikov baron Waldlott v Tolčvi je pridelal letos 2400 hl vina ter ga je prodal za 145.000 K, kar znaša za hl okoli 60 K.

Razne vesti.

Jubilej hišnih številk. — Štiristo let je od tega, ko so vprvič zaznamovali hiše s številkami. L. 1512. je nek arhitekt v Parizu prvič označil 70 stavb. zemljišč s številkami. Dolgo časa je ostal njegov zgled brez posnemalcev; šele v letih 1725 do 1765 so pariške oblasti ponovno odredile, da morajo imeti vse nove stavbe številke. Ko pa so 1789. prišli republikanci na krmilo, je bilo uvedeno splošno označevanje hiš s številkami in sicer zaradi preglednejše razdelitve davkov, ne iz ozira na predmet. Kmalu nato so napravili na Dunaju prve poizkuse in leta 1798 so tudi v Berlinu dobile hiše številke.

Grški rezervisti, 150 po številu, so se odpeljali iz Trsta v torek s parnikom Praga. Pri odhodu so vsklikali: Živel kralj, živela vojna! Množica jih je živahno pozdravljala.

Izvojevana češka šola. — Te dni se je vršila slovesna otvoritev češke šole v Poštorni, za katero so se Čehi toliko let bojevali.

Dalje na 4. strani.

Splošna priljubljenost

preskušenega **:Franckovega:** kavinega pridatka*) pripisati je njega nedosežni izdatnost v jedru, okusu in barvi.

*) z kavinim mlinčkom.

Nanut & Bregant

autorizovana stavbena tvrdka

v Gorici

ulica Adelaide Ristori štev. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Obitelj črnogorskega kralja. — Kralj Nikola ima 9 živih otrok: 1. Princezinja Milica, rojena 1866. poročena z ruskim velikim knezom Petrom Nikolajevičem. 2. Princezinja Anastazija, rojena 1867., poročena z ruskim velikim knezom Nikolo Nikolajevičem. 3. Prestolonaslednik Danilo rojen 1871, oženjen z vojvodinjo Juto Meklenburško. 4. Princezinja Jelena, rojena 1872. poročena z italijanskim kraljem Viktorjem Emanuelom. 5. Princezinja Ana rojena 1874. poročena s Fran Josipom Leuchtenbergom. 6. Princ Mirko, rojen 1879. oženjen z Natalijo Konstantinovičevo. 7. Princezinja Ksenija, rojena 1881. 8. Princezinja Vera, rojena 1887. in 9. princ Peter, rojen 1889., ki je sprožil, kakor znano, prvi hitec, ko je bila napovedana vojna Turčiji.

Skadrsko jezero, to je pravi biser Črnegore. Meri 262 kvadratnih kilometrov. Dolgo je nad 40 kilometrov, široko nad 14 km, globoko pa povprečno 10 m. Izredno veliko ima Skadrsko jezero otokov, namreč 35. Jezero meji turško-črnogorka meja v sredini. Jezero je zelo bogato na ribah ter so n. pr. leta 1906 izvozili 117 tisoč kilogramov rib v vrednosti 50 tisoč kron. Največ rib iz Skadrskega jezera se odpošlje v Srbijo, Italijo in Avstro-Ogrsko.

Da je bilo Skadrsko jezero za časa Rimljanov mnogo večje kot je sedaj, je dokazano. Takrat se je raztezalo skoro do sedanje Podgorice, ali apnenčeva stena, ki je obdajala jezero od vsh strani, se ni mogla ustavljati izpodjedanju ter je počila na dveh krajih, vsled česar ste nastali reki Bojana in Kiri. Površina jezera se je vsled tega znatno znižala in so se skrčili bregovi. Na osušenem ozemlju so nastala najrodovitnejša polja, ki seveda spomladi ali ob daljšem deževju še vedno mnogo trpe vsled povodnji.

Ubil se je v Budimpešti ogrski aviatik Aleksander Takacs.

Rojstva, poroke in umrljivost v Italiji. — Objavljena je statistika o prebivalstvu Italije po štetju 1910. Iz te statistike sledi, da je bilo sredi 1910. v Italiji **34.756.926 prebivalcev.**

Porok je bilo v tem letu 269.024 to je 7.74 na 1000 prebivalcev. Novorojenih je bilo 1.144.410, to je 32.93 na 1000 prebivalcev. Mrtvorojenih je bilo 50.337, to je 1.45 na 1000 prebivalcev. Umrlo je 682.459 oseb, to je 19.64 per mille.

Od leta 1872. do 1910. beležijo stalno naraščanje prebivalstva.

Mednarodni kongres za žensko volilno pravico se leta 1913. vrši v Budimpešti, kjer se vrše velike priprave. Trgovinski minister je dovolil pripravljalnemu odboru 1500 kron podpore ter prosto vožnjo po železnicah za vse udeležence kongresa. Magistrat v Pešti je dovolil 5000 podpore.

Junaška srbska žena.

Marina Veličković, rojena Grgać, dobro znana srbska junakinja, ki se je udeležila obeh srbsko-turških vojen kot strežnica bolnikom, se je zopet oglasila za bolničarko v prvih vrstah.

Pa si že stara in ne boš mogla iti v bojno vrsto — so jej odgovorili.

Jaz sem zdrava in tako hrabra kakor pred 36 leti. Vršila bom vse dolžnosti tako, kakor takrat, ko sem imela 17 let, tako odločno je odgovorila Marina.

E, takrat si bila dekle, sedaj pa si žena poročena in potrebno je, da ostaneš doma ter strežeš svojega starega moža.

Čast vsa mojemu možu, ali domovina je nad vse. Mož naj se za ta čas ravna sam, pa ako ne bo mogel, naj pazijo nanj sosede — jaz pa, Boga mi, pojdem v vojno.

Pa nikar ne želi tega, Marina, ti si se že zadosti odolžila domovini; mi imamo sedaj dovolj moških, ki bodo ta posel opravljali.

Naj pa jeden izmed njih vzame puško, da stopim jaz na njegovo mesto; drugače grem pred samega kralja, ako mi odbijete prošnjo.

Na to so jej rekli, da naj počaka in jo potolažili, da jo sprejmejo za strežnico.

V minulih dveh vojnah se je naravnost odlikovala s svojo hrabrostjo. Vedno je sledila prvim vrstam Kragujevaške brigade v diviziji pok. Djure Horvatovića ter najvestnejše vršila svojo dolžnost na bojišču. Nekoč je bila tudi ona sama ranjena.

Odlikovana je bila leta 1876. s srebrno kolajno za hrabrost, s kolajno za vojaške vrline in s spominsko kolajno.

Sedaj ima žena 53 let in v njej se je zbudila nekdanja hrabrost in zopet si želi v vojne vrste pomagat ranjencem.....

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič).
Zaloga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorec«.

2 učenca
za tiskarsko obrt
sprejme
„Goriška Tiskarna" A. Gabršček.
Zahteva se vsaj 2 razreda kake srednje šole.

Najboljše švicarske precizne ure „Schaffhausen" in druge raznovrstne ure zlate in srebrne. Trgovina z zlatom in srebrom, briljanti in diamanti ter optičnimi predmeti

Jakob Šuligoj,
urar c. kr. državnih železnic in zaprisežen sodni cenilec
Gorica, Gosposka ulica štev. 25

je velika izbera dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrijonov itd. prav po ceni. Mehanična delavnica. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

Udlikovana pekarija in sladčičarna
Karol Draščik
v Gorici na Kornu v (lastni hiši)
zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.
Prodaja različna **fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah**
Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo
po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici
naslednik Jos. Terpin.
Na sredi Raštelja 7.
TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.
Najcenejše kupovališče sirovega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.
POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.
Najboljše šivanke za šivalne stroje.
POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.
Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.
Tišna obuvala za vse letne čase.
Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.
Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmih in trgih ter na deželi. 35-8

Poslužujte se zaloge
olja
Marija Marangon
Gorica
Corso Verdi št. 1
in prepričali se bodete o dobri kakovosti in konkurenčnih cenah. 412-11

Gamaše-Galoše

J. Drufovka
Gorica, Gosposka ulica 3
nasproti „Monta".

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra
Antona Krušič

Gorica
Corso Franc Josip št. 39 ali pa na Tržaški ulici št. 16.
Izdeluje se vsakovrstne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letn čas.
Uzorci na razpolago.
Specialist za izdelovanje oblek za enoletne prostovoljce.

Opravilna štev. E 84/12
12

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju mestne hranilnice ljubljanske v Ljubljani, zastopane po odvetniku Dr. Ivanu Tavčar v Ljubljani bo dne 5. novembra 1912. dopoldne ob 9. uri pri spodaj oznamenjeni sodniji, v izbi št. 6, dražba nepremičnin vl. št. 307 (1—6 zk. telo), vl. št. 308 (1—9 zk. telo), vl. št. 309 (1—5 zk. telo), vl. št. 310 (1. in 5. zk. telo), vl. št. 311 (1—8 zk. telo), d. o. Gorjansko. vl. št. 359 (9 zk. telo), d. o. Komen, vl. št. 105 (1, 2 in 3 zk. telo) in vl. št. 138 (edino zk. telo) d. o. Brje ter vl. št. 256 (1, 2 in 3 zk. telo) d. o. Brestovica s pritiklino vred, ki sestoji iz 3 sodov.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost na K 98.046·— pritiklinam na K 60·—.

Najmanjši ponudek znaša K 65·046·— pod tem zneskom se ne prodaje.

C. k. okrajna sodnija Komen, oddelek 1.,
dne 4. oktobra 1912.

422—1

Glavna zaloga
Palma podpetnikov

A. Drufovka
Gorica, Raštelj 3.
Zaloga usnja

Slovenci!
Podpirajte in poslužujte se
Prve slovenske brivnice
v Gorici,
Gosposka ulica štev. 1 (nasproti Montu).
Postrežba solidna in snažna.
Za obilen obisk se priporoča
FRAN NOVAK, brivec in lasničar.

Oglas.

V Trnovskem gozdu, v letu 1912|1913 sekana drva, približno 6890 m³ bukovih in
3670 „ jelovega lesu za žago ter
1230 „ jelovine za grede
prodajalo se bode v 28 delih potom ponudbene razprave pri c. kr. gozdnih oskrbništvih na Trnovem in na Dolu.

Dotične pismene ponudbe predložiti je do 2. novembra 1912 dopoldne.

Pogoji prodaje se udobijo pri imenovanih oskrbništvih ozir. pri podpisanem ravnateljstvu.

C. kr. gozdno in domensko ravnateljstvo.

Gorica, 11. oktobra 1912.

421 2

Kupujte samo dvokolesa **„Altena"**, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in štikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

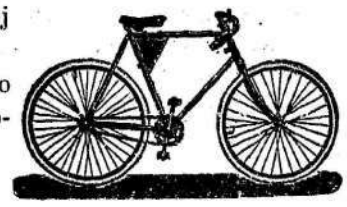

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk
GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA